LANGS KANTOOR EN KANAAL

BRUKSEL BEELDEN BANK

NOORDWIJK

DOE-HET-ZELF WANDELING BRUSSEL

STARTPLAATS: **ROGIERPLEIN**

AANKOMSTPLAATS: **SIMON BOLIVARPLEIN**

AFSTAND: **4,9 KM**

PUBLICATIEDATUM: **ZOMER 2021**

EEN INITIATIEF VAN: **BRUKSELBINNENSTEBUITEN VZW, MUNTPUNT EN URBAN.BRUSSELS**

MUNTPUNT
Munt 6, 1000 Brussel
02 278 11 11
info@muntpunt.be
www.muntpunt.be

BRUKSELBINNENSTEBUITEN
02 218 38 78
onthaal@brukselbinnenstebuiten.be
www.brukselbinnenstebuiten.be

bekijk de route online
uitinbrussel.routeyou.com

Deze wandeling werd geschreven door Brukselbinnenstebuiten. De gidsen van Brukselbinnenstebuiten hebben een groot hart voor Brussel en willen je de stad tonen in al haar veelzijdigheid. Ze hebben oog voor positieve en negatieve ontwikkelingen en vertellen fabeltjes noch pr-verhalen.

Brukselbinnenstebuiten werkte samen met Muntpunt, de grootste Nederlandstalige bibliotheek van Brussel. Het startpunt voor nieuwsgierige geesten. Het infopunt voor wie z'n weg zoekt in de stad. Het vertrekpunt voor iedereen die Brussel wil beleven.

DE BRUKSELBEELDENBANK

In 2021 bestaat Brukselbinnenste-buiten 50 jaar. In die periode verzamelden onze gidsen duizenden beelden van Brussel: foto's, dia's, oude kaarten en wijkplannen. Deze unieke collectie brengt de veranderende stad in beeld, toont verdwenen erfgoed en de impact van stedenbouwkundige beslissingen op de stad en haar bewoners. Enkele illustraties bij deze wandeling komen uit de Brukselbeeldenbank.

Verantwoordelijke uitgever: Anne Brumagne, Hopstraat 47 (bus 1), 1000 Brussel • Fotografie Sien Verstraeten

INLEIDING

Deze wandeling van Brussel-binnenstebuiten gidst je door de Noordwijk, met een zijstapje naar Thurn & Taxis. De Noordwijk ligt net buiten het Brusselse stadscentrum, tussen de Kleine Ring, een spoorweg en het kanaal. Sinds de 19de eeuw zorgden grote infrastructuurwerken er voor diepe littekens. In de jaren 1960 was de Noordwijk het strijdtoneel van actiegroepen van bewoners voor het behoud van hun wijk tegen de bouwwoede van het Manhattanplan. Nu het einde van de monofunctionele kantoorwijken nabij lijkt, staat de wijk voor een nieuwe ontwikkelingsgolf.

1. ROGIERPLEIN (1953)

1 ROGIERPLEIN

Welkom op dit vroegere stationsplein langs de Kleine Ring. Inderdaad, op de plaats van de hoge Belfiustoren (2004) bevond zich van 1846 tot 1953 het eerste, majestueuze Noordstation. Het was een kopstation. Doorreizigers moesten dus te voet of met de (paarden)tram verder naar het Zuidstation. Als je met je rug naar de Ring staat, zie je rechts twee hotels en links een hoekhotel uit die periode. Ondanks het verdwijnen van het treinstation is het plein nog altijd een verkeersknooppunt voor auto's, bussen en metro. De grote witte luifel van architect Xaveer De Geyter (2015) overkapt een ingang van het ondergrondse metrostation. De perrons zijn zichtbaar van op het plein.
Na de afbraak van het station werd op die plek de zogenaamde Martinitoren (1958) opgetrokken. De iconische neonreclame voor het bekende aperitiefje werd later vervangen door de Mercedes-ster. Het multifunctionele torengebouw van architect Jacques Cuisinier huisvestte tentoonstellings-, theater- en conferentiezalen, kantoren en appartementen, een winkelgalerij en een exclusieve club. De naam van het 102 meter hoge Manhattan Center (1972) links van je verwijst naar het ambitieuze Manhattanplan dat tijdens deze wandeling nog vaak ter sprake zal komen.

→ *Neem het straatje rechts van de Belfiustoren tot op de hoek met de André Bertulotstraat.*

2 SPOORWEGVIADUCT

Je staat voor het spoorwegviaduct van de Noord-Zuidverbinding die in 1952 in gebruik werd genomen. De zogenaamde 'Jonction' loopt vrijwel waterpas over het hele tracé, door een spoortunnel die in de oostelijke flank van de Zennevallei werd uitgegraven. Om die reden bevinden de perrons in het huidige Noord- en Zuidstation zich enkele meters boven de begane grond.
Elke minuut rijdt er minstens één trein in of uit de tunnel waarvan je rechts nog net de bovenkant ziet. De zes sporen van de Noord-Zuidverbinding waaieren vanaf hier geleidelijk uit tot de twaalf sporen van het nieuwe Noordstation dat 400 meter verder links van je werd opgebouwd. Voorbij de weinig aantrekkelijke onderdoorgang voor je begint de Brabantwijk, die door het spoorwegviaduct visueel en mentaal afgesneden is van de Noordwijk en van het centrum van de stad. De heraanleg van het Rogierplein heeft het de voetgangers wel gemakkelijker gemaakt om van de Brabantwijk naar de Nieuwstraat te stappen.

→ *Wandel linksaf tot aan de Vooruitgangsstraat. Steek over en wandel de Georges Matheusstraat in. Steek de Marktstraat en daarna de Koning Albert II-laan over, tot op de groene middenberm.*

3 MANHATTAN AAN DE ZENNE

Op het tracé van deze laan kronkelde ooit de Zenne, het riviertje waarlangs Brussel ruim 1000 jaar geleden ontstond. Het water werd gebruikt om bier te brouwen, wol te wassen en later voor de aandrijving van stoommachines. In de 19de eeuw was het zo vervuild dat er enkele keren cholera uitbrak. In de binnenstad werd de rivier rond 1870 overwelfd, in de Noordwijk pas vanaf de jaren 1930.
In 1967 gingen de Brusselse politici nog een stap verder met het ambitieuze Manhattanplan. De levendige Noordwijk met haar 12.000 inwoners, ateliers en stapelhuizen, brouwerijen, cinema's, cafés en winkels moest wijken voor een moderne monofunctionele kantoorwijk naar Amerikaans model. De afbraak werd meedogenloos doorgedrukt ondanks hevig bewonersverzet. De bouwwerken gingen van start... tot de oliecrisis van 1973 alles weer stillegde. De daaropvolgende twintig jaar lag de kaalgeslagen vlakte van de Noordwijk er troosteloos bij.

→ *Volg het wandelpad naar rechts. Ter hoogte van de stalen kubus neem je links een passage tussen twee hoge gebouwen. Wandel over het plein met boompjes tot aan de bushalte. Als de passage gesloten is, maak dan een omweg via de Volksstraat, iets verderop linksaf.*

4 ANTWERPSESTEENWEG

Oudere Brusselaars herinneren zich deze Antwerpsesteenweg als een uiterst levendige winkelstraat te midden van een volkse woonbuurt. De drieste onteigeningen voor het Manhattanplan vernietigden het wijkleven. Nieuwere appartementsblokken vervingen de afgebroken woningen, te laat echter om de oorspronkelijke bewoners opnieuw te huisvesten. In de gelijkvloerse verdiepingen zitten restaurants, snackbars en voedingswinkels voor nieuwe bewoners en de ambtenaren van de omliggende kantoren.
Het moderne bakstenen kerkgebouw aan de overkant vervangt de neogotische Sint-Rochuskerk die ook sneuvelde ten gevolge van het Manhattanplan. Het loont de moeite om binnen te lopen en de glasramen van kunstenaar Pierre Majérus (1995) te bewonderen.

OUDE SINT-ROCHUSKERK (1910), ZIE 4

HELIHAVEN (1958), ZIE 7

→ *Volg daarna de Antwerpsesteenweg noordwaarts tot bij de hoek met de Simonsstraat, onder de felgroene balkonnetjes.*

5 CONTRAST

Op deze plek ervaar je onmiddellijk het enorme schaalverschil tussen de hoogbouw langs de Koning Albert II-laan en de oorspronkelijke laagbouw langs de Antwerpsesteenweg. Het Manhattanplan moest van de oude Noordwijk een internationale zakenwijk maken. Op het kruispunt van twee Europese snelwegen (Lissabon-Stockholm en Londen-Istanboel) zouden 78 kantoortorens op sokkels verrijzen. De 13 meter hoge sokkels, met parkeergarages en liften, zouden onderling verbonden worden met voetgangerspasserelles. De begane grond was exclusief voorbestemd voor autoverkeer, op de platte torendaken waren landingsplaatsen voor helikopters voorzien.
De WTC III-toren (1983) met roze getinte ruiten aan de overkant rechts is de laatste getuige van die futuristische bouwwoede. Daarachter wappert de vlag op de later gebouwde Proximustorens (1988), die je aan het eind van de wandeling terugziet.

→ *Sla linksaf in de Simonsstraat en volg het linkervoetpad tot het einde.*

6 SIMONSSTRAAT

Deze straat illustreert de recentste moderniseringsbeweging in de Noordwijk. Na de kaalslag van de jaren 1970 kregen lege terreinen pas het voorbije decennium een nieuwe invulling. Het lange appartementsblok aan de overzijde kwam er als compensatie voor de bouw van de vier imposante kantoorblokken van GDF Suez, die er bovenuit steken. Aan de linkerkant wandel je langs een recent complex van passiefwoningen gecombineerd met een basisschool van de Stad Brussel, en helemaal op het einde langs de brandweerkazerne.

→ *Op het einde steek je de kasseien van de Helihavenlaan over en neem je het grindpad naar het park. Wandel via de trappen links over het wandelbruggetje, of loop onder het bruggetje door.*

7 MAXIMILIAANPARK

De naam van de drukke Willebroekkaai voor je verwijst naar haar oorsprong: ze was een aanlegplaats langs het oude kanaal Brussel-Willebroek. Links in het park lag het Groendreefstation, waar in 1835 de eerste drie passagierstreinen op het Europese continent vertrokken. In 1846 nam het Noordstation aan het Rogierplein de rol van reizigersstation grotendeels over. Groendreef bleef tot 1954 vooral een goederenstation, tot het afgebroken werd voor de aanleg van een helihaven voor Expo 58.
Het Maximiliaanpark (9,5 ha) met kinderboerderij, basisschool en vier sociale appartementsblokken vormt vandaag een ongestructureerd en onaantrekkelijk geheel. Vanaf 2023 wordt onder de naam 'Max aan de Zenne' de hele omgeving heringericht. De Zenne zal over een lengte van ongeveer 700 meter opnieuw bovengronds stromen, met een fietspad erlangs. Er komt ook een publieke kantine aan een nieuw buurtplein, met meer groen en sportfaciliteiten.

→ *Volg het grindpad verder naar rechts. Bij de verkeerslichten steek je de Willebroekkaai over. Neem de passage tussen de twee gloednieuwe huizenblokken en kijk even achterom: aan het eind van de Bolivarlaan ligt het huidige Noordstation. Volg het houten pad en de ongelijke trappen rechts van de nieuwe brug tot bij het kanaal.*

8 BOTSENDE BELANGEN

Het bakstenen gebouw met centrale klok aan de overkant is het Koninklijk Pakhuis op de site van Thurn & Taxis, die we straks verkennen. Op de voorgrond staan enkele oude loodsen die tijdelijk worden gebruikt door Allee du Kaai, een ontmoetingsplek met sociale, artistieke en sportieve activiteiten. Aan deze zijde zie je rechts een gerenoveerde industriële kraan en gloednieuwe appartementsgebouwen.
Voormalige industriële kanaalzones als deze kampen met twee tegenstrijdige tendensen. Sinds enkele jaren wordt het goederenvervoer over water om ecologische redenen weer gestimuleerd. Anderzijds is ook wonen langs water weer helemaal in. Winstgevende verlofting bedreigt terreinen die nuttig zijn voor noodzakelijke stedelijke productie en tewerkstelling voor laaggeschoolden. Het Gewestelijk Kanaalplan (2013) probeert de verschillende functies op een evenwichtige manier te combineren. Daarnaast wil het ook de wijken die door het kanaal gescheiden worden, opnieuw met elkaar verbinden. De gloednieuwe Suzan Danielbrug (2021) brengt fietsers, voetgangers en openbaar vervoer van de Noordwijk naar Thurn & Taxis. Ze is genoemd naar een Brusselse journaliste die in 1953 de eerste holebibeweging van ons land oprichtte. Aan de overzijde moet Allée du Kaai binnen enkele jaren plaats ruimen voor een nieuw park.

→ *De volgende stop ligt aan de overkant van het kanaal op de esplanade rechts tussen het Koninklijk Pakhuis en het Herman Teirlinckgebouw van de Vlaamse Overheid. Steek over via de nieuwe brug als ze reeds toegankelijk is, zo niet neem je de volgende brug rechts van je. Ga op de esplanade bij de betonnen pingpongtafels staan.*

9 THURN & TAXIS

De adellijke familie Thurn und Taxis bezat sinds de late middeleeuwen het monopolie op postverbindingen in Europa met Brussel als centrale 'hub'. Op dit moerassige terrein langs het kanaal liet ze haar postpaarden grazen. Eind 19de eeuw bouwde de stad Brussel er een 40 hectare groot logistiek centrum

9. ROYAL DEPOT

voor het opslaan en belasten van goederen die per boot en trein aangevoerd werden.
Rond het treinspoor in het Koninklijk Pakhuis waren laad- en loskaaien en goederenliften tot de hoogste verdieping. Begin de jaren 1980 stopten de activiteiten. Na jarenlange leegstand en verwaarlozing verkochten de stad en de NMBS in 2008 het grootste deel van de site aan een privé-ontwikkelaar. Die bouwt er een nieuwe gemengde stadswijk met huisvesting, cultuur, winkels en kantoren. Vandaag is het gerenoveerde Koninklijk Pakhuis (nu met de naam 'Royal Depot') een bedrijvencentrum met handelszaken en verschillende eetgelegenheden. De centrale binnenstraat is altijd open. Wandel gerust binnen en kom daarna terug naar deze plek.

→ *Neem het betonpad links doorheen de groene strook, tot bij een grindpleintje met houten zitbanken.*

10 HERMAN TEIRLINCKGEBOUW

In 2017 namen zo'n 2500 Vlaamse ambtenaren hun intrek in dit passiefgebouw. Het gelijkvloers atrium met wintertuin is tijdens de werkuren open voor het publiek.
Het nieuwe, zwarte gebouw links heeft een bijnaam die geen verklaring hoeft: de 'Broodrooster'. Het huisvest sinds 2013 Leefmilieu Brussel, de milieuadministratie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ook dit is een passiefgebouw, opgetrokken uit hernieuwbare bouwmaterialen en met een uitstekende isolatie en zonnepanelen op het dak. In de winter wordt het verwarmd met grondwater, dat in de zomer dan weer voor afkoeling zorgt. Het atrium met sociaal restaurant is open voor het publiek, vaak zelfs in het weekend.

→ *Wandel links om de 'Broodrooster' en stop halverwege de zijgevel.*

11 SPOORLOOS STATION

Van hieruit heb je een uitzicht over een groot deel van de Thurn & Taxis-site. Rechts zie je de ruïnes van een vroeger dienststation. Aan de overzijde van de grote vlakte voor je, in de as van de geblokte kerktoren, zie je een brug. Daaronder reden dagelijks tientallen goederentreinen de site op en af. Ze draaiden onder andere linksaf naar het Maritiem Goederenstation (280 meter lang, 140 meter breed, 24 meter hoog). In 2020 gingen de drie kolossale stationshallen na een spectaculaire renovatie opnieuw open. In deze nieuwe overdekte stad huizen houten kantoor- en winkelmodules, omzoomd met binnentuintjes en promenades.
Achter de hallen zie je de eerste woontorens opduiken. Ook op de open kiezelvlakte naast de Broodrooster komen er nog, goed voor alles samen tweeduizend nieuwe middenklassewoningen. Tussen de toekomstige woningen en de brug in de verte ligt nu al een openbaar park. Een rust- en ontmoetingsplek voor pendelaars, nieuwe en oude bewoners uit de omliggende dichtbevolkte wijken van Laken en Molenbeek. Verken gerust het park, maar kom terug naar deze plek voor het vervolg van de wandeling.

→ *Volg het stenen pad langs de Broodrooster dat overgaat in een stukje asfaltstraat. Links voor je, in de nieuwe loodsen met metalen gevelbekleding, zit Brasserie de la Senne, een ambachtelijke brouwerij met een degustatieterras. Wandel naar rechts en rechtsom op de kasseistrook tussen het Herman Teirlinckgebouw en de bakstenen muur. Verlaat Thurn & Taxis via de poort links en steek aan de verkeerslichten links de Havenlaan over. Wandel langs het tankstation en de betoncentrale tot voorbij de locomotief op de Redersbrug.*

10. HERMAN TEIRLINCKGEBOUW

12. ZICHT OP VERGOTEDOK MET BETONCENTRALE

12 VERGOTEDOK

Het Vergotedok werd begin 20ste eeuw aangelegd en verving de oude havendokken in de Brusselse binnenstad. Rond het dok zijn industriële activiteiten – vooral bouwmaterialen en schroothandels – gevestigd die een belangrijke werkgever zijn voor laaggeschoolde arbeiders. Er liggen ook drie betoncentrales aan het dok, die veel stof en lawaai produceren. Toch is deze hinderlijke activiteit zo dicht bij het centrum van de stad nodig: de vloeibare betonspecie moet binnen de 45 minuten op de werf aankomen, anders wordt ze onbruikbaar.

→ *Wandel verder tot aan het drukke kruispunt met de Willebroekkaai. Rechts staat Upsite, de hoogste woontoren van het land (140m hoog, 42 verdiepingen).*

13 SPOORLOZE VOETGANGERS

Tel het aantal zebrapaden, vluchtheuvels en verkeerslichten om aan de overkant van deze stadssnelweg te geraken. Voetgangers en fietsers worden hier amper geduld. De naam van de straat – Groendreef – klinkt vandaag haast surrealistisch. Ze verwijst naar de populaire bomenpromenade die Aartshertogin Isabella rond 1610 liet aanleggen om het stadscentrum langs en over het kanaal te verbinden met een miraculeuze Sint-Annabron in Laken. In de 19de eeuw verdreven de aanleg van het Groendreefstation en de opkomende industrialisering de betovering. Maar misschien komt die binnen enkele jaren terug met de volledige heraanleg in het kader van Max aan de Zenne?

→ *Neem de veiligste weg naar de groene middenberm – het uiterste punt van het Maximiliaanpark – schuin rechts aan de overkant van het kruispunt. Volg daar het pad links van de verhoogde berm. Net na het witte, recente huizenblok sla je linksaf tot bij de Helihavenlaan.*

14 GELUKSZOEKERS

Op de graspleintjes aan de overkant oefende de jonge Vincent Kompany zijn eerste dribbels en passen. Het gezin Kompany woonde in een van de witte sociale woontorens links. Tijdens de asielopvangcrisis van 2018 veranderde dit deel van het Maximiliaanpark in een tijdelijk vluchtelingenkamp. Honderden gelukszoekers, vaak op weg naar het Verenigd Koninkrijk, kampeerden hier bij gebrek aan opvang in barre omstandigheden. Ze konden rekenen op de steun van vele vrijwilligers uit alle lagen van de Brusselse bevolking.

→ *Steek de kasseistraat over. Volg het pad linksaf langs het omheinde sportterrein en vervolgens het pad dat na de kleine rotonde bergop naar de woontorens leidt. Na het brugje betreed je een soort binnenplein.*

15 HELIFARM

De zes sociale woontorens van de Lakense Haard (2de helft jaren 1970) staan, net als de WTC-torens, op een sokkel. Door de hoger gelegen, ingesloten ligging is dit een rustige maar ook wat doodse plek. Geen winkels, geen café met gezellig terras. De wijkbewoners ontmoeten elkaar in de cafetaria en de bibliotheek van het centraal gelegen OCMW-buurthuis, dat ook maaltijden en workshops aanbiedt.
Sinds 2020 zijn de vroegere grasperkjes op de sokkel omgevormd tot stadsakkertjes. Het project Helifarm brengt buurtbewoners, sociale organisaties en stadslandbouwers samen en bevordert duurzame eetgewoontes en sociale contacten. Naast de tuintjes die door bewoners beheerd worden, start de inschakelingsorganisatie Atelier Groot Eiland hier ook een professionele stadsmoestuin met mensen in de arbeidszorg. En of het

16. 'BLAUW HUIZEKE' (1975)

17. ZENNEPARK

werkt? Wanneer er overproductie is, nodigen de nochtans kansarme bewoners de bejaarden van een nabijgelegen rusthuis uit voor een buurtmaaltijd.

→ *Wandel links van het buurthuis en daal via de trap links af in de richting van de Nederlandstalige basisschool en kinderopvang Klavertje Vier. Volg de Helihaven verder tot aan het kruispunt met de Antwerpsesteenweg.*

16 'BLAUW HUIZEKE'

Het sport- en cultureel centrum Noordpool aan je rechterkant is ondergebracht in een verbouwde stelplaats van vervoersmaatschappij MIVB. De Helihavenlaan maakt hier een wijde bocht. Ze volgt het tracé van de vroegere spoorverbinding, tussen het oude Groendreefstation en het Noordstation aan het Rogierplein, die hier de Antwerpsesteenweg kruiste. Wanneer een trein in aantocht was, werd het verkeer met een bareel tegengehouden. De bareel werd met de hand bediend door een spoorwachter die met zijn gezin in het zogenaamd 'blauw huizeke' op de hoek aan de overkant van het kruispunt woonde. Na jaren van leegstand wordt het iconische gebouwtje in 2021 gerenoveerd in afwachting van een nieuwe, hopelijk geschikte bestemming.

→ *Steek de Antwerpsesteenweg over en volg hem naar links tot aan het kruispunt met de Masuistraat. De Noordwijk vloeit hier over in de volkse Gaucheretwijk die nooit 'gemanhattaniseerd' werd. Oudere en nieuwe woningen, groothandelszaken, ateliers en opslagplaatsen wisselen elkaar af. Volg de Masuistraat naar rechts tot aan de grijze metalen poort voorbij het huisnummer 109. Wandel rechts het park in.*

17 ZENNEPARK

Dit eerste deel van het Zennepark (2016) werd aangelegd op de voormalige, originele bedding van de Zenne en loopt nog verder aan de overzijde van de Masuistraat. Voordien was dit een langgerekte, braakliggende zone langs de achterkanten van oude industriële gebouwen. Na sanering van de zwaar verontreinigde bodem kreeg de promenade een lichte afwerking in hout en beton. De speelterreinen, picknickplaatsen en collectieve moestuinen moeten ademruimte geven aan deze kansarme, dichtbevolkte buurt. Als het Zennepark voltooid is, vormt het een groen lint van 1,6 km van de Noordwijk tot het Koninklijk Domein in Laken, aan de overkant van het kanaal. Wandelaars en fietsers zullen zich, redelijk ongehinderd, een weg kunnen banen door de wijk met hopelijk veiligere oversteekplaatsen dan nu nog het geval is.

→ *Sla bij het verlaten van het Zennepark linksaf. Wandel 50 meter naar links tot bij de eerste straathoek.*

18 GAUCHERETPLEIN

Op deze hoek bevond zich tot in de jaren 1960 een wasserette met de weinig politiek correcte naam 'Au Beau Noir'. Eind de jaren 1970 kraakte een groep jongeren het leegstaande pand. Ze richtten het in als jongerencentrum 'De Fabriek', en kregen later een erkenning en werkingsmiddelen. In 2008 werd het omgevormd tot het ABC-huis (Art Basics for Children) dat creatieve ateliers, vakantiestages en opleidingen organiseert voor jong en oud. Als je rechtdoor wandelt zie je een spoor van metalen platen dat over het plein loopt. Dit kunstwerk werd, samen met het plein, in 2008 ingehuldigd op de plek waar ooit het verbindingsspoor tussen het Groendreefstation en het eerste Noordstation liep. Een feestelijk moment om de heropleving van de Noordwijk te vieren.
Het lage bakstenen gebouw 'Soleil du Nord' huisvest verschillende sociale diensten, een lokaal voor straathoekwerkers en een kinderdagverblijf. De betonnen luifel links geeft het geheel meer kleur.

→ *Wandel onder de luifel door naar het achterliggende Gaucheretpark. Volg de paadjes tot op het centrale sportterrein.*

19 GAUCHERETPARK

Op deze plek stokte de afbraakwoede van het Manhattanplan halfweg de jaren 1970. Onder de grond bevinden zich nog de kelders en funderingen van de gesloopte huizen. Buurtactiecomités, politici en immobiliëngroepen vochten decennialang over de bestemming van dit enorme,

GAUCHERET, VOORUITGANGSSTRAAT & THOMASSTRAAT, TREIN (1950), ZIE 18

18. GAUCHERETPLEIN

braakliggende terrein. Pas in 2005 werd uiteindelijk beslist om er een gemengde, grotendeels autovrije wijk van te maken. Langs de oostzijde van het park werden woningen gerenoveerd of bijgebouwd en kwamen er enkele kleinschalige kantoorprojecten. Westwaarts zie je lage appartementsgebouwen – geen hoge blokken meer! De Zenithtoren met witte doos bovenop vormt het sluitstuk aan de zuidkant.
Het park wordt erg intensief gebruikt. De glooiende heuveltjes zorgen voor afwisseling, spelplezier en een zekere intimiteit. Het groen brengt rust in een betonnen omgeving. Er zijn aparte speelzones voor kinderen van verschillende leeftijden en houten banken voor de (groot)ouders. Jongeren kunnen zich uitleven op de skatepiste en op het sportterrein.

→ *Volg het kasseipad tussen de groene heuveltjes en de Zenithtoren en je belandt opnieuw op de Koning Albert II-laan. Volg de middenberm met enkele kunstwerken tot aan de rotonde met waterpartij.*

20 SIMON BOLIVARPLEIN

Het Manhattanplan van de jaren 1960 was een exponent van een nieuwe, radicale, naoorlogse maatschappijvisie. Op stedenbouwkundig vlak kan je die als volgt samenvatten: tabula rasa. Het oude moet wijken voor efficiënt georganiseerde, monofunctionele zones voor kantoren, fabrieken, woontorens, supermarkten en sportcomplexen, met daartussen vervoersverbindingen.
Na de oliecrisis van 1973 ontwaakte de Noordwijk uit een futuristische nachtmerrie. Slechts drie WTC-torens waren in opbouw. De rest van de onteigende terreinen bleef 20 jaar braak liggen. In de jaren 1990 was het autosnelwegenkruispunt geen optie meer. In de plaats daarvan kwam een groene middenberm met hedendaagse sculpturen, ontworpen door de vermaarde Belgische tuinarchitect Jacques Wirtz. De meeste kantoortorens worden gehuurd door Vlaamse en federale overheidsdiensten. Het is dus de belastingbetaler die het rendement van de bouwprojecten verzekert.

→ *Wandel links tot bij de buste van Simon Bolivar op het stationsplein en kijk weer in de richting van de rotonde.*

21 WAT BRENGT DE TOEKOMST?

De monofunctionele torens van het Manhattanplan en hun weinig duurzame opvolgers uit de jaren 1990 hebben hun beste tijd gehad. De behoefte aan kantoorruimte is bovendien sterk gedaald door de steile opgang van het thuiswerk. Proximus besliste alvast om zijn iconische torens links van je (1988) te verlaten. Van de huidige 105.000 m² wil het amper 40.000 m² overhouden. En achter je zal ook het Communicatiecentrum Noord (CCN, 1982), dat het Noordstation aan het zicht onttrekt, wellicht worden afgebroken.
Volgens de huidige stedenbouwkundige ideeën moet de Noordwijk een multifunctionele buurt worden waar mensen wonen, werken, ontspannen en naar school gaan. Schuin rechts is de transformatie alvast ingezet: de ooit zo karakteristieke WTC I en II-torens zijn in 2021 helemaal ontmanteld, met uitzondering van de centrale lift- en trappenkokers. De bouwmaterialen werden zoveel mogelijk gerecupereerd. In de nieuwe invulling zijn naast kantoren en coworking spaces ook appartementen, hotelkamers, sport- en vrijetijdsruimtes, horeca en handel voorzien.
De Simon Bolivarlaan voor je zal van uitzicht veranderen: minder autoverkeer en meer ruimte voor voetgangers, fietsers en openbaar vervoer. En uiteraard meer groen dat zal verbonden worden met de verschillende groene ruimtes die je tijdens deze wandeling hebt doorkruist.

